
KRÓNIKA

MEGALAKULT A VAJDASÁGI ALKALMAZOTT NYELVTUDOMÁNYI TÁRSASÁG. Az 1973-ban alakított Jugoszláviai Alkalmazott Nyelvtudományi Társaság átszervezésének eredményeként ez év márciusában Újvidéken megalakult a Vajdasági Alkalmazott Nyelvtudományi Társaság. Az eddigi körzeti szakaktíva ily módon tartományi társasággá nőtt.

A társaság munkaterve és tevékenysége több nemzetiségű, több nyelvű környezetünk szükségleteiből ered, s a körzeti szakaktíva hároméves tapasztalatain alapul. A nyelvi kutatások intézményesítése tartományunk területén több szempontból is jelentős: a bonyolult nyelvi kölcsönhatások lélektani, pedagógiai, kulturológiai, társadalmi-gazdasági és politikai vonatkozásainak a vizsgálata ugyanis közvetlenül kapcsolódik Vajdaság népei és nemzetiségei egyenjogúságának az érvényesüléséhez, az anyanyelv és a környezetnyelv oktatásának a továbbfejlesztéséhez.

Az elkövetkező időszak munkatervének fontosabb mozzanatai: a Kosovói Alkalmazott Nyelvtudományi Társasággal együttműködve a Társaság megszervezi az 1977 októberében Újvidéken megtartandó Jugoszláviai Alkalmazott Nyelvtudományi Társaságok első kongresszusa két- és többnyelvűséggel foglalkozó alosztályának a munkáját, valamint a tantervekkel, az anyanyelvi, környezetnyelvi és idegen nyelvi tankönyvekkel foglalkozó alosztály tevékenységét. Az újvidéki Radivoj Čirpanov Munkásegyletem művelődési központjával kerekasztal-értekezletet szervez továbbá az alkalmazott nyelvtudomány jelenéről és táv-

latairól. E témával eddig már két özszejevetelen foglalkoztak: februárban vitaindító előadás volt, áprilisban pedig vita az anyanyelv és a környezetnyelv viszonyáról. A sorozat keretében még négy téma kerül napirendre: Az idegen nyelv oktatásának módszertani kérdései, A nyelvi standardizáció és a rétegnyelvek, Az anyanyelvtanulás, valamint A kontrasztív kutatások néhány kérdése.

A további teendők között szerepel a vajdasági nyelvművelő egyesületekkel, valamint az idegen nyelvek oktatásával foglalkozó — megalakulófélben levő — tartományi társasággal való együttműködés állandósítása. Az együttműködés elsődleges célja a tartományunk intézményesített többnyelvűségével, valamint a nemzetközi munkamegosztásba való bekapcsolódással összefüggő kérdések megvitatása.

MIKES Melánia

TÖREDÉKES GYORSJELENTÉS A STERIJA JÁTEKOKRÓL. Az idei országos színházi fesztivál, az újvidéki Sterija Játékok befejezésének napján nyilván jobbára még csak benyomásokról beszélhetünk, hiszen idő kell mindannak a pontos elrendezéséhez, amit az elmúlt tíz színházi nap hozott. Pedig, az igazat megvallva, nem sokat hozott, legalábbis nem, ami a hivatalos programot illeti. Mindössze hat versenylőadást láttunk, és ha a fesztivál kezdetén annak örvendtünk, hogy a hat dráma közül öt kortárs, tehát mai szerző műve, most ezen a tényen inkább keseregnünk kellene, hiszen a fesztivál újabb bizonyítéka volt annak, hogy a jugoszláv drámaírás sohasem volt válságosabb hely-

zetben, mint ma van. Még csak közepszerűeknek sem nevezhetők az elmúlt színházi évadban játszott „legjobb” szövegek, és, bár túl merésznek tűnhet az összehasonlítás, azt kell mondanunk, hogy a most született színpadi szövegek a tucatszámra gyártott tévéjátékok színvonalán mozognak. Csoda-e ezek után, hogy már tavaly is a zsüri jóindulatán múltott a szövegért járó Sterija-díj kiosztása és hogy az idén — a Játékok történetében először — már ki sem osztották. Immár harmadik éve nincs díjazott három nemzeti színházunk, az újvidéki, a belgrádi és a niši társulat közös drámapályázatán sem.

A rossz szövegek feletti bosszúságot velünk, vajdaságiakkal némileg feledtetni tudta az, hogy egyetlen képviselőnk, a zombori Népszínház Jovan Sterija Popović Nőszülés és férjhez menés című Dejan Mijač rendezte előadása vitt el minden érdemlegesebb díjat. Véleményünk szerint is jogosan nyerte a legjobb előadás díját, kapott elismerést a rendezés és nyilváníttotta a legjobb előadásnak a kritikusok és újságírók nyolcvan személyből álló hada és a Játékok kerekasztal-beszélgetéseinek részvevői. Az öt közül két színházi díj is Zomborba került, Nadežda Bulatović és a fiatal, huszoneves Zséli Katica tulajdonára. Nyilván örülnünk kell e vajdasági sikernek, de nyomban felvetődik a kérdés is: milyen lehet vezető színházaink évi termése, ha egy mégiscsak vidékinek számító társulat viszi el előlük a babért?

— Amióta színház a színház, közönségprobléma is létezik, de a közönséget majd csak akkor tudjuk viszahódítani, ha a színház ismét azzá válik, ami természeténél fogva is feladata, hogy közvetítő legyen a jó irodalom és a színház között — mondta Josip Vidmar akadémikus, a Játékok főbizottságának elnöke azon a nemzetközi tanácskozáson, amelyen a közönség és a színház viszonyáról volt szó,

és amelyen harmincegy ország ötven színházi szakembere vett részt. Nehéz lenne rövid, mindössze néhány mondatba tömöríteni a harminc beszámoló és ugyanannyi felszólalás lényegét, ezért elégedjünk meg Roman Sidlowsky, az AICT elnökének felszólalásából vett idézettel, mely bizonyos mértékben össze is foglalja az ott elhangzottakat: „Milyen színházra van szükségünk? A nagy eszmék színházára. Csakhogy az eszméket megfelelő színházi formanyelven kell kifejezni. Az agitálás színháza már túlhaladott, az új, ún. politikai színház viszont még fejlettebb formák után kutat. Mindenesetre: ha a színház a közönséget viszsza akarja hódítani, feladata az, hogy dialektikusan és konkrétan mondja ki az igazságot és helyezkedjen szembe a hazugsággal.”

KAPCSOLATTÖRTÉNETI ÉRTEKEZLET BUDAPESTEN. A magyar—délsláv kapcsolattörténészek immár hagyományos, kétévenként megrendezendő tudományos tanácskozását ezúttal két évfordulónak szentelték: az újvidéki Matica srpska alapítása 150. évfordulójának és a műfordító és kapcsolattörténész Székács József halála 100. évfordulójának. A budapesti biennálé eredményeit összegezi a *Gondolat*ban dr. Bori Imre, az ülésszak egyik részvevője. Őt idézzük. „Az első napi ülésvezetés központi témája a Szerb Matica megalapításával kapcsolatos kérdések vázolója volt. Itt alkalom kínálkozott részben Pest-Buda több nemzetiségű irodalmi életének a megrajzolására, amelynek a Matica és folyóirata, a Letopis is része, alkotóeleme — miként azt Sziklay László (Budapest) előadása megmutatta. Ezt egészítette ki Póth István (Budapest) a XIX. század első felének pest-budai publikációs felett tartó szemléje. Nyomatékosan az érdeklődés előterébe került ezeknek az előadásoknak révén a komplex szemléletnek az igénye, s bi-

zonyossá vált, hogy a XIX. század első évtizedeinek irodalomtörténeti rajzához nélkülözhetetlen Pest és Buda soknyelvű és -irányú irodalmának számbavétele is, hiszen a különböző nemzetiségű írók nemcsak egymás mellett éltek ebben a városban, hanem egymással kapcsolatban is. Három előadás vizsgálta a Matica és a Letopis történetét. Živan Milisavac (Újvidék) a Szerb Matica pesti korszakáról értekezett, bemutatva, hogy a magyarországi szerb kulturális élet központjának Újvidékre kerülésével a Pesten működő Matica léte is problematikusává vált, s elkerülhetetlen volt Újvidékre költözése. Kovaček Božidar (Újvidék) viszont már a Letopis „magyar témáit” vizsgálta az 1848–1867 közötti időszakban, s ilyen jellegű szemlélet tartott Vujicsics D. Sztoján (Budapest) is A Letopis és a magyar irodalom a századfordulón című előadásában.

A második nap Székács Józsefé volt, akinek kapcsolattörténeti helye ismét megerősítést nyert a róla és munkásságáról szóló előadásokban.”

A tanácskozás alkalmával Boldizsár Iván, a magyar PEN Club elnöke átadta Mladen Leskovacnak az egyesület aranyjelvényét, amelyet akadémikusunk a jugoszláv–magyar irodalmi kapcsolatok ápolásával és fordítói munkásságával érdemelt ki. Az alkalmi ünnepségen Leskovac munkásságát Vujicsics D. Sztoján, a Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtudományi Intézetének munkatársa méltatta.

A MUNKÁSMOZGALOM KÖNYVEI. Az utóbbi évtizedben örövendetesen megnőtt a vajdasági forradalmi múlttól és a munkásmozgalom történetével foglalkozó, dokumentumértékű, de irodalmi igénnyel készült magyar nyelvű alkotások száma. A munkásmozgalom könyvei címmel a *Dolgozók* egyik áprilisi számában Urbán János, a vajdasági munkásmozgalom történetének kutatója összegezi az eddigi

eredményeket. Többek között a következőket mondja: „A könyvek, kiadványok alapján megállapítható, hogy az utóbbi években csaknem harminc szerző tollából számos mű jelent meg magyarul a munkásmozgalom kezdeti szakaszáról, az első világháború végén és az utána lezajlott forradalmakról, a két háború közötti munkásmozgalmi és párttörténeti eseményekről, a fasizmus elleni harcokról, a haláltáborok börtölmairól, a forradalmárokról és harcosokról vagy a földreformokról... Nem vitás, hogy a közösségi tudat kialakításában nagy szerepe van a munkásmozgalmi, forradalmi ismereteknek, a nevelés terén pedig az egyéniség szerepe, a hősiesség csak úgy válhat követendő eszményképpé, ha az ifjúság a könyvek, írások útján megismeri a történeteket, a harcok célját, a forradalmárok harcos életútját... Hiánnyolható, hogy az itt élő nemzetiségek nyelvén írt művek kölcsönös fordítása nincs megszervezve. Mindenképpen sok még a tennivaló annak érdekében, hogy dolgozóink és fiataljaink megismerjék, számon tartsák a munkássztaály harcát és harcosait. Végül az elmúlt harminc év eseményei is megírásra várnak.”

A MAGYAR SZÓ ÁLLANDÓ JELLEGŰ NOVELLAPÁLYÁZATA. Nem egy, az irodalmi alkotómunka serkentését szolgáló pályázat pénzforrásának elapadása után örömmel vetjük tudomásul, hogy a *Magyar Szó* ismét novellapályázatot hirdet. Napilapunk szerkesztőségének tavalyi hasonló jellegű akciójára nem kevesebb, mint 260 pályamű érkezett, és ez nyilván elegendő biztosíték arra, hogy az irodalmi alkotómunkát serkentő pályázata a továbbiakban is eredményes lesz. Szándékosan írjuk, hogy a *továbbiakban*, hiszen a Majtényi Mihály nevét viselő pályázat állandó jellegű lesz, és minden második évben meghirdetik. Nyilván az sem mellékes,

hogy ezúttal igen tekintélyes a díjak összege. Az első díj 8000, a második 6000, a harmadik 4000 dinár.

— Külön érdekessége a pályázatnak — olvashatjuk a felhívásban —, hogy az olvasók is szót kapnak a díjazott és megvásárolt pályaművek értékelésében. A közölt pályázati novellák kategóriájában az olvasók zsürije 4000 dináros különdíjat ítél oda. Az olvasók öttagú bíráló bizottságába lapunk régi olvasóit választjuk. Az idei Majtényi Mihály novellapályázat ez év október 15-én zárul, a bíráló bizottság döntését pedig december 26-án közlik.

EGY VETÉLKEDŐ MARGÓJÁRA. Az idén a megszokottnál szerényebb volt az érdeklődés a becsei Jugoszláviai Magyar Középiskolások Művészeti Vetélkedője iránt. Csak a versenyzők, az irodalomtanárok, a zsüri, maroknyi szervező és ugyanennyi újságíró volt jelen. Egy lélekkel sem több. Jól emlékszünk arra, hogy néhány évvel ezelőtt de még mennyire iparkodtunk, hogy bejussunk a becsei ifjúsági otthon szűk termébe, hiszen annyi volt a vendég: kezdve a társadalmi dolgozóktól a tanárokon át a szép számban megjelenő érdeklődőkig. És ez az, ami az idén leginkább hiányzott — az érdeklődés. Nélküle ugyanis a diákok zárt körű házibajnoksága lett a vetélkedő. Dudás Károly a *Képes Ifjúságban* ezt azzal magyarázza, hogy „a vetélkedő nem vált közügygé”. Nyilván igaz van, hiszen az elmúlt években nemegyszer elhangzott a sürgetés, hogy a találkozott a vadasági középiskolások kulturális diák-olimpiájává kell fejleszteni, tehát egyrészt több nyelvűvé, másrészt az eddiginél szélesebb körűvé. De ehhez egyelőre csak az erkölcsi támogatást kapták meg, az anyagiakat nem. Igaz, elsősorban az új iskolareform körüli elfoglaltság, az iskolák belső átszer-

vezése miatt nem kerülhetett sor erre az idén, s talán a középiskolák átszervezése miatt került holtpontra ez a vetélkedő is.

Mint a vetélkedőt követő megbeszélésen is elmondták, most már végképp tenni kell valamit, nem azért, mert így, ahogyan van, nem jó, hanem mert ez a vetélkedő sokkal jobb is lehetne. Ehhez pedig csak a közönyt és érdeketelenséget kellene felszámolni, mert nyilvánvaló, hogy ennek következménye az is: az idén már csak az irodalmi vetélkedőre került sor, viszont a diákszínjátszók versenye, a képzőművészeti, zenei és néprajzi vetélkedő elmaradt. Kár, mert valamennyi vetélkedő nagyon, de nagyon hasznos rendezvény.

PETKOVICS KÁLMÁN KAPTA A ZSÁKI JÓZSEF IRODALMI DÍJAT. A *Dolgozók* hetilap alapította Zsáki József Irodalmi Díj bíráló bizottsága — Urbán János, Sröder János, Vladimir Popin és Bogdánfi Sándor — összegezve munkásmozgalmi irodalmunk legkiválóbb alkotásait, egyhangúlag Petkovics Kálmán író és publicistát tüntette ki a Zsáki József Irodalmi Díjjal.

A bíráló bizottság — áll jelentésükben —, meghallgatva Urbán János beható ismertetőjét a jugoszláviai magyar írók munkásmozgalmi jellegű dokumentáris erejű műveiről, külön kiemeli még Lőrinc Péter és Lukács Gyula munkáit. Petkovics Kálmán eddig megjelent öt történelmi, szociológiai jellegű kötetében az anyag alapos ismeretében, művészi erővel világít rá azokra a folyamatokra, amelyek a vadasági munkásmozgalom kezdeti harcait és nehézségeit állítják a forradalom győzelmének alapjaiba. Petkovics Kálmán legújabb kötete, *A kérdőjeles ember*, a szabadkai munkásmozgalom merőben ismeretlen szakaszát tárja az olvasó elé.